

Metsän taikaa – luontopolkureppu

Kohderyhmä 0.-3. luokka

Tämä reppu sisältää kahden tunnin metsäaiheisen retkiohjelman ohjeen sekä tarvittavat välineet omatoimiselle luontoretelle. Reppua saa lainata päiväksi maksutta Haltian asiakaspalvelusta (haltia@metsa.fi, 040 163 6200). Repun ohjelma voidaan toteuttaa missä tahansa metsässä. Huom! Reppu ei sisällä ensiapuvälineitä, karttaa tai kompassia.

Välinelista:

jokamiehen oikeudet-kortti

etsi metsästä –munakennot 5 kpl

tuoksupurkit 10-15 kpl

metsämatikkakortit kangaspussissa

värikarttaliuskoja kangaspussissa

eläinkortit 1 sarja

pahvikeyhykset (10-15 kpl)

luuppeja 20 kpl

liina/lakana

eläinten jälkikortit

Ohjelma lyhyesti:

1. Jokamiehen oikeudet (10 min)
2. Aistiharjoitukset (yhteensä 10 - 20 min)
3. Etsi metsästä (15 min)
4. Metsämatikka (15 min)
5. Metsän eläimet (20 min)
6. Kenen koti löytyy tästä puusta? (20 min)
7. Metsä-kim (20 min)

1. Jokamiehen oikeudet (10 min)

Muodostetaan piiri. Selitetään ensin mitä jokamiehen oikeuksilla tarkoitetaan, eli ne ovat sääntöjä ja ohjeita siitä, mitä kuka tahansa saa tai ei saa tehdä kun liikkuu Suomen luonnossa. Opettajalla on kortti josta hän lukee yksi kerrallaan väittämiä jokamiehen oikeuksista. Väittäjä voi olla:

- kiellettyä eli ei kuulu jokamiehen oikeuksiin = oppilaat menevät kyykkyyyn ja sanovat BUU!
- sallittua eli kuuluu jokamiehen oikeuksiin = oppilaat seisovat ja nostavat peukun pystyyn huutaen JEE!

Välineet: jokamiehen oikeudet -kortti

- Kerro oppilaille, että tänään tullaan tekemään erilaisia harjoituksia. Joissakin kerätään luonnonmateriaaleja ja tutkitaan luontoa eri tavoin. Muistakaa jokamiehen oikeudet myös tehtävien aikana: saatte kerätä maassa makaavia irtonaisia esineitä kuten oksia, keppejä, käpyjä, pieniä kiviä, lehtiä jne. Saatte kerätä kukkia ja yksittäisiä lehtiä, marjoja, sieniä. Samalla ja jäkälää ei saa repiä maasta. Kääpiä ei saa irrottaa puista, eikä eläviä oksia katkaista. Jos pyydystätte ötököitä, olkaa niille helliä ja päästäkää ne lopuksi vapaiksi.

2. Aistiharjoitukset (yhteensä 10 - 20 min)

Tehkää 1-3 vapaavalintaista aistiharjoitusta.

a) Tuoksucocktail (5 min)

Kerätään pareittain pieniin purkkeihin erilaisia tuoksuvia luonnonmateriaaleja metsästä. Materiaaleja kannattaa repiä pienemmäksi ja hieroa käsien välissä, jotta tuoksu vapautuu kunnolla. Tuoksulle voidaan keksiä nimi ja kohderyhmä. Tämän jälkeen haistellaan, vertaillaan ja arvailtaan tuoksucocktaileja silmät suljettuina. Tuoksut voidaan käydä läpi yhdessä piirissä tai pareittain toisille pareille esitellen.

Välineet: tuoksupurkit

b) Luonnon värit (5 min)

Opettajalla on pussissa värikartan liuskoja ja hän jakaa kullekin parille tai ryhmälle omansa. Tämän jälkeen ryhmät lähtevät etsimään luonnosta värikartan mukaisia pieniä luonnonesineitä ja tuovat ne opettajan asettamalle liinalle näytille. Käydään yhdessä koko ryhmän kanssa värikkäät löydöt läpi. Löydöistä voi myös lopuksi koota sateenkaaren, jos siihen on aikaa.

Välineet: värikartan liuskoja, liina

c) Metsän konsertti (10 min)

Ohjaa oppilaat omaan kuuntelupaikkaan. Istutaan hipihiljaa 5-10 minuutin ajan ja kuunnellaan tarkasti ympäristön ääniä. Oppilaat yrittävät kuulla mahdollisimman monta erilaista ääntä. Tee äänimerkki kun aika on loppunut. Kokoontukaa ja verratkaa havaintoja. Jokainen voi kertoa jonkun äänen mitä kuuli. Lopuksi tehdään yhteinen metsäkonsertti eli kaikki "soittaa" yhden kuulemansa äänen yhtä aikaa.

d) Luontotaidenäyttely (10 min)

Annetaan oppilaspareille pahviset kehykset. Sen jälkeen he saavat etsiä kiinnostavimman, kauneimman tms. asian/maiseman, joka sitten kehystetään pahvikehyksillä. Tälle luontotaululle voidaan antaa myös nimi. Lopuksi tehdään näyttelykierros, jolla ihailaan kaikkien taulut.

Välineet: kehykset

3. Etsi metsästä (15 min)

Oppilaat jaetaan pienryhmiin ja kukin ryhmä saa yhden munakennon. Munakennon vierekkäisiin syvennyksiin on kirjoitettu adjektiivipareja. Oppilaat keräävät kennoon materiaaleja luonnosta, jotka vastaavat kuvausta.

Adjektiiviparit ovat:

kapea	leveä
pitkä	lyhyt
pyöreä	soikea
pehmeä	kova
karhea	sileä
märkä	kuiva

Löydökset tuodaan opettajan maahan levittämälle liinalle ja niitä voidaan tarkastella hetki.

Välineet: munakennoja joihin on kirjoitettu adjektiiviparit, liina

4. Metsämatikka (15 min)

Oppilaat saavat pareittain tai ryhmissä (max 8 ryhmää) nostaa opettajalla olevasta kangaspussista yhden metsämatikkakortin kerrallaan. Pari/ryhmä lähtee etsimään kortissa olevan tehtävänannon mukaisia esineitä ja tuo ne opettajalle tarkastettavaksi. Opettaja voi laittaa maahan repussa olevan liinan, jotta esineet erottuvat paremmin ympäristöstä.

Tehtävät:

- etsi viisi erilaista luonnonesineitä
- etsi keppi, joka on yhtä pitkä kuin kenkäsi
- juokse kolmen erilaisen puun luokse ja takaisin
- etsi parillinen määrä käpyjä tai kiviä (**parillinen määrä: 0, 2, 4...**)
- etsi pariton määrä käpyjä tai kiviä (**pariton määrä: 1,3,5...**)
- etsi yhteensä kahdeksan kiveä ja käpyä, molempia tulee olla yhtä monta (**kiviä 4 kpl ja käpyjä 4 kpl**)
- hae kuusi lehteä, jotka laitat suuruusjärjestykseen pienimmästä suurimpaan, laita tikku viidennen ja kuudennen väliin
- kerää yhteensä seitsemän tikkua ja käpyä niin, että tikkuja on yksi enemmän kuin käpyjä (**tikkuja 4 kpl ja käpyjä 3 kpl**)

Välineet: metsämatikkakortit, pussi, liina

5. Metsän eläimet (20 min)

Jaetaan lapset pienryhmiin. Jokainen ryhmä saa yhden eläinkortin. Ryhmät tutkivat hetken ympäristöä ja miettivät löytyykö jotain, mitä kyseinen eläin voisi syödä, mitä se on jo mahdollisesti syönyt (syömäjälkiä esim. lehdessä, kävyssä) tai mitä se voisi käyttää pesän rakentamiseen. Oppilaat voivat rakentaa eläimelle pesän metsän luonnonmateriaaleista ja esitellä sen jälkeen oman eläimensä muille kertoen, äännellen ja liikkuen. Muut arvailevat mikä eläin on kyseessä.

Välineet: eläinkortit (orava, hirvi, rusakko & metsäjänis, kettu, karhu, ilves ja metsähiiri & päästäinen).

6. Kenen koti löytyy tästä puusta? (20 min)

Oppilaat jaetaan pienryhmiin. Jokainen ryhmä valitsee puun, jota lähtee tutkimaan. Puu voi olla elävä tai kuollut ja se voi sijaita pystyssä tai maapuuna. Onko se havu- vai lehtipuu? Etsi puussa kasvavia sieniä ja jäkäliä ja tutki niitä luupilla. Etsi kaarnaan alla eläviä ötököitä ja tutki niitä luupilla. Minkälaisia kasveja kasvaa puun alla? Etsi johtolankoja puusta tai sen alta isoimmista eläimistä kuten jälkiä, syönnöksiä ja ulosteita. Opettaja voi käyttää apuna jälkikortteja. Jokainen ryhmä esittelee lopuksi puunsa muille.

Välineet: luupit, eläinten jälkikortit

HALTIA

---

7. Metsä-kim (20 min)

Jokainen oppilas etsii lähialueelta yhden hienon luontoesineen (esim. kivi, kaarnan pala), joka asetetaan liinalle muiden keräämien esineiden kanssa. Opettaja voi valikoida esineistä 5-10 otettavaksi mukaan kim-leikkiin. Oppilaita pyydetään painamaan mieleensä liinalle asetetut esineet. Tämän jälkeen oppilaat sulkevat silmänsä ja opettaja poistaa alustalta yhden esineen. Merkin kuultuaan leikkijät avaavat silmät ja muistelevat, mikä esineistä on poistettu. Yhdessä keskustellaan, mikä rooli tai tehtävä poistetulla esineellä on luonnossa. Leikkiä jatketaan niin kauan, kunnes kaikki luontoesineet on käyty läpi.

Välineet: liina

- Lopuksi tehdään kaikista kerätyistä esineistä yhteinen maataideteos joka jää muiden metsäkävijöiden ihailtavaksi.